

Na východní frontě klid: falešný poplach Luboše Palaty

Matouš Bořkovec

Zajímavá výměna názorů týkající se pracovní migrace do České republiky se objevila v srpnu v českých médiích. Luboš Palata v článku „Levní dělníci z Východu? Určitě ne“ na titulní straně Lidových novin z 16. srpna 2007 odmítá dovážení levných pracovních sil ze zemí na východ od nás. Pokud budeme umožňovat v Česku práci Ukrajincům či Moldavanům, Česko se prý změní. A všichni za to podle Palaty zaplatíme. „Až tu bude každý pátý člověk Slovák, Ukrajinec nebo Moldavan, a k tomu už dnes máme blízko, bude Česko z pětiny Ukrajinou, Slovenskem nebo Moldávií. Se vším, co s tím souvisí.“ Tím je podle Palaty „všudypřítomná korupce, mizerná úroveň vzdělání, nekvalitně odváděná práce“ a „lavinovitě se šířící AIDS“.

***

Na Palatův článek reagoval o den později v Britských listech politolog Jiří Pehe. Článek označuje za výron xenofobie a předsudků a argumentuje proti němu především tím, že pro projekt evropské integrace je velmi důležitý volný pohyb pracovních sil a vzájemná komunikace a otevřenost mezi evropskými národy. „Přesně tak, jak se Palata dívá na údajná nebezpečí, která pro naši kulturu znamenají lidé z Východu, dívá se mnoho lidí na západ od nás na Čechy, Poláky nebo Maďary.“ Naštěstí se ale, jak píše Pehe, jejich názorem vlády západních zemí neřídí. Pehe také odlišuje imigraci podle místa původu a tvrdí, že přistěhovalci z východní Evropy nepatří mezi ty, kteří se v naší společnosti nesnadno integrují.

Vzhledem k tomu, že roste intenzita migrace ve střední a východní Evropě a její podoba se stále proměňuje spolu s měnícími se hranicemi Evropské unie, diskuse o jejích světlých a stinných stránkách je stále potřebnější. Je určitě dobře na problémy spojené s migrací upozorňovat.

Nechme ale teď stranou názory na to, zda mají být české hranice dělníkům z východu otevřeny nebo ne (tomu se věnuje například Jiří Pehe) a podívejme se na to, jakým způsobem Palata ve svém článku argumentuje a jakým jazykem píše. Palatovi jde totiž o názorovou diskusi až na druhém místě. V první řadě mu jde o to, aby přitáhnul pozornost. Svědčí o tom způsob argumentace, kterou svůj názor na migraci do ČR podporuje. Například ignoruje jakékoliv statistické údaje.

Nepotřebná čísla?

Je samozřejmě velmi obtížné získat přesné statistické údaje o počtu cizinců v ČR, protože do hry vstupuje mnoho různých proměnných a čísla je také třeba upravit o nelegální migraci, kterou lze jenom odhadovat. Odhady počtu nelegálních migrantů v ČR nezveřejňuje ale ani Cizinecká policie, ani Český statistický úřad. Údajně proto, že se chtějí vyhnout zkreslení. Dostupné jsou pouze počty odhalených nelegálních migrantů, a ty se nyní dlouhodobě snižují. Bohužel chybí podrobné studie, které by se interpretaci statistik věnovaly. Dobrat se základních čísel je ale možné velmi snadno. Už ty povídají o cizincích v ČR relativně mnoho.

Luboše Palatu ale dostupná čísla očividně vůbec nezajímají. V úvodu svého článku tvrdí, že jsme už blízko situace, kdy bude každý pátý člověk v České republice Ukrajinec, Slovák nebo Moldavan. Tyto tři národnosti by tedy měly představovat dohromady téměř 20 % populace České republiky. K 31. 7. 2007 je u nás evidováno podle ČSÚ celkem 363 770 všech dlouhodobě nebo trvale pobývajících cizinců, což je 3,6 % populace. I kdyby jich zde tedy bylo nelegálně ještě dvakrát tolik (což je velmi nepravděpodobné), představovali by cizinci v České republice (nehledě na zemi původu) celkem pouhých 7,2 % obyvatelstva. V počtu cizinců na počet obyvatel je ČR podle ČSÚ v Evropě na 20. pozici. 20 % dosahují ale pouze čtyři země: Estonsko, Lotyšsko (v obou zemích je velká ruská menšina), Švýcarsko a Lucembursko (oba státy také ze specifických důvodů). Palatovo „strašení“, že bude ČR brzy z pětiny Ukrajinou, Slovenskem nebo Moldávií je tedy nehorázným výmyslem a ani mezi jinými evropskými zeměmi nenajdeme příklad dvacetiprocentní menšiny v důsledku „dovozu“ levných pracovních sil.

Jak vůbec Palatu napadly právě tyto tři národnosti? Ukrajinců je u nás podle údajů ČSÚ z července 2007 zhruba 117 tisíc, Slováků asi 64 tisíc, Moldavanů 7 tisíc. Označovat Slováky, se kterými jsme byli 75 let ve společném státě, za problémové cizince, mi připadá nemravné. Nehledě na to Palata ignoruje fakt, že velký počet z nich tvoří studenti (jen na vysokých školách kolem 15 tisíc), že v podstatě neexistuje mezi nimi a Čechy jazyková bariéra a často zde provádějí kvalifikovanou práci. Moldavskou menšinu u nás svým počtem převyšují Vietnamci (asi 45 tisíc), Rusové (21 tisíc), Poláci (asi 20 tisíc) a Němci (14 tisíc). Palata si ale pro svoje strašení vybral právě obyvatele této malé a chudé země. Zdá se, že vybíral podle toho, na koho se Češi dívají podezřívavě a s předsudky. Označení „Ukrajinec“ je už od devadesátých let u nás prostě druhovým označením pro přistěhovalce z východu (a rozpoznat Ukrajince od občanů jiných států bývalého Sovětského svazu nebo od obyvatel Balkánu pro nás není úplně snadné). Na Slováky se možná díváme podezřívavě právě proto, že jsou to naši (o malinko chudší) východní „bratři“ a máme s nimi mnoho společného. A Moldávie? To je ten nešťastný chudý kousek země mezi Rumunskem a Ukrajinou, kde se ještě v 90. letech válčilo? Pro účel strašení si tedy Palata své tři národnosti vybral dobře.

Urážlivý jazyk a politická korektnost

Do jaké míry je možné psát bez obalu a říci tak svůj názor otevřeně a „na tvrdo“ a kdy už jde o urážlivý tón, který může někoho naštvat? Otázka hranic politické korektnosti a jejích výhod a nevýhod je velmi obtížná. Luboš Palata si s ní ale hlavu neláme. Povýšenecky píše například: „Poslal bych ty úředníky a pány manažery, kteří dovoz východoevropských gastarbeiterů prosazují,

na měsíc žít někde na východní Ukrajinu nebo do moldavského okresního města – aby viděli, co si sem spolu s tou pro ně výhodně levnou pracovní silou dovezeme.“ Tím není samozřejmě nic jiného, než už v úvodu citovaná všudypřítomná korupce, mizerná úroveň vzdělání, nekvalitně odváděná práce a AIDS. Přátelskou tvář všem lidem za hranicemi nastavuje Palata také větou: „Česko by nemělo být zemí, kde je práce pro každého ‚levného cizince‘, ale státem, kde získat práci bude pro cizince poctou.“

Přinejmenším zvláště také vyznívá, když píše, že „cizinci samozřejmě v mnohém jsou a i v naší historii byli přínosem, ostatně skoro všechna česká města založili němečtí osadníci“. Znamená to tedy, že cizinci jsou věc, kterou máme my Češi využít, pokud to jde, a se kterou se rozhodně nemáme zaplétat, pokud nevidíme nějaký zřejmý způsob, jak z ní něco vytěžit? „Českost“ je pro Palatu vůbec nějakou zvláštní hodnotou, kterou je třeba střežit. „Multikulturalita je skvělá věc,“ píše, „ovšem pokud se smíříte s tím, že už příští generace bude žít v zemi, která nebude tak úplně česká.“ Každému správnému Čechovi je asi jasné, v čem hodnota „českosti“ spočívá, takže se Palata s vysvětlováním nezdržuje.

Článek Luboše Palaty se snaží české čtenáře pomocí vymyšlených hrozeb strašit, aby nabyli dojmu, že „se s tím tedy musí něco udělat“, případně je chce Palata pomocí povýšeneckého jazyka utvrzovat v xenofobních postojích, aby posílali do redakce dopisy, jak to konečně zase jednou někdo řekl pěkně od plic. Možná si pak Palatu zařadí po bok dalších „bojovníků za pravdu“ ve všem, co se týká „nás Čechů“ a problémů s těmi druhými – Čunka, Janáčkové, Nepraše. Když se Palatův článek dostane do ruky některému z cizinců, o kterých se zde mluví, může ho jedině urazit. To integraci cizinců do české společnosti a křehké vzájemné důvěře určitě nepomůže.